

**UCHWAŁA NR 74/XVIII/2016
RADY MIEJSKIEJ W PIŁAWIE GÓRNEJ
Z DNIA 24 LUTEGO ROKU**

**w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Piławie Górnej
na lata 2016 – 2018**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 1515, poz. 1045, poz. 1890), w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 332, poz. 1045, poz. 1830), Rada Miejska w Piławie Górnej uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny w Piławie Górnej na lata 2016 – 2018 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Piławy Górnej.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały nr 74/XVIII/2016
Rady Miejskiej w Piławie Górnej
z dnia 24 lutego 2016 roku.

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W PIŁAWIE GÓRNEJ
NA LATA 2016 – 2018

SPIS TREŚCI:

- I. Wstęp
- II. Podstawy prawne Programu Wspierania Rodziny
- III. Diagnoza
- IV. Cele Programu Wspierania Rodziny
- V. Adresaci Programu Wspierania Rodziny
- VI. Realizatorzy Programu Wspierania Rodziny
- VII. Źródła finansowania Programu Wspierania Rodziny
- VIII. Monitoring i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny
- IX. Podsumowanie

I. WSTĘP

Każdy człowiek osadzony jest w systemie rodzinnym. Nasze postawy, reakcje, sposoby radzenia sobie z trudnościami, to wynik wychowania oraz doświadczeń zebranych w dorosłym życiu.

Koncepcja cyklu życia rodziny zakłada, że jest ona podstawową jednostką dla rozwoju człowieka.

Zadania rozwojowe rodziny muszą spełniać wymagania biologiczne, kulturowe oraz osobiste wszystkich jej członków.

Rodzina w naturalny sposób przechodzi poszczególne etapy cyklu życia i nie musi to kończyć się sytuacją kryzysową.

Niepomyślne przechodzenie przez kolejne fazy cyklu życia rodziny (niewypełnienie funkcji rodziny) może być czynnikiem zaburzającym jej egzystencję.

W rodzinach o zaburzonej egzystencji, które bez odpowiedniego wsparcia zewnętrznego nie jest w stanie sprostać wymaganiom i trudno im funkcjonować i wypełniać należycie swoje funkcje, ważne staje się wdrożenie rozwiązań instytucjonalnych skierowanych na wsparcie.

Niezbędna jest zatem konieczność kontynuowania gminnego systemu wspierania rodziny, który zapewnia, na miarę posiadanych możliwości, ofertę pomocy dla rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo wychowawczej.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku
/Dz. U. z 1997 roku Nr 78, poz. 483 z późniejszymi zmianami/
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
/Dz. U. z 2015 roku, poz. 332 z późniejszymi zmianami/
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej
/tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 163 z późniejszymi zmianami/
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
/tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 1286/
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
/tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390/
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy
/tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 2082/
7. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny:
/Dz. U. z 2014 roku, poz. 1863 ze zmianami/
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
/Dz. U. z 17 lutego 2016 roku, poz. 195/
9. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Piławie Górnej na lata 2015 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr 23/VII/2015 Rady Miejskiej w Piławie Górnej z dnia 25 marca 2015 roku
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013 – 2017 przyjęta Uchwałą Nr 138/XXXIV/2013 Rady Miejskiej w Piławie Górnej z dnia 13 kwietnia 2013 roku

III. DIAGNOZA

W Piławie Górnej zamieszkuje **6.419** osób (według stanu na 31 grudnia 2015 roku). Na koniec roku 2012, tj. w okresie tworzenia pierwszego Programu Wspierania Rodziny gmina liczyła 6.580 mieszkańców (ubyło 161 osób).

Struktura wiekowa mieszkańców przedstawia się następująco:

- 1/ dzieci i młodzież od 0 do 18. roku życia: **1.149**,
- 2/ osoby w wieku aktywności zawodowej: **4.150**, w tym:
 - mężczyźni /do 65. roku życia/ - 2.165,
 - kobiety /do 60. roku życia/ - 1.985,
- 3/ osoby w wieku poprodukcyjnym: **1.120**, w tym:
 - mężczyźni /po 65. roku życia/ – 614,
 - kobiety /po 60. roku życia/ – 506.

Wszyscy mieszkańcy mają możliwość korzystania z usług świadczonych przez instytucje, jednostki i stowarzyszenia utworzonych w celu zaspokajania ich życiowych potrzeb, zaś działania niektórych skierowane są zwłaszcza do osób i rodzin dotkniętych różnymi dysfunkcjami, są to:

- 1/ Urząd Miasta
- 2/ Ośrodek Pomocy Społecznej
- 3/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 4/ Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin
- 5/ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- 6/ Szkoła Podstawowa
- 7/ Gimnazjum
- 8/ Przedszkole Publiczne
- 9/ Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka
- 10/ Zarząd Budynków Mieszkalnych
- 11/ Posterunek Policji
- 12/ NZOZ Przychodnia Rodzinna „FAMILIA”
- 13/ Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci
- 14/ Klub Sportowy „PIŁAWIANKA”
- 15/ Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów
- 16/ Kościół Katolicki.

W najszerszym zakresie rodzinami wymagającymi wsparcia z powodu przejściowych lub długotrwałych trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych nadal zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej, któremu Zarządzeniem Burmistrza Nr 39/12 z dnia 04 kwietnia 2012 roku zlecono organizację pracy z rodziną, wynikające z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Od lipca 2014 roku z rodzinami w środowisku pracuje **asystent rodziny**, do zadań, którego należy m.in.:

- 1/ opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2/ udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 3/ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,

- 4/ udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- 5/ wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- 6/ motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych; udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- 7/ podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- 8/ prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- 9/ sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- 10/ współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Od początku swojej działalności asystent rodziny miał pod opieką 15 rodzin, w których pozostawało 37 dzieci, w tym:

- z jedną rodziną (z jednym dzieckiem) praca została zakończona na wniosek pracownika socjalnego i kuratora sądowego (rodzina zastosowała się do zaleceń i zobowiązała do prawidłowego wypełniania funkcji rodzicielskich), jedna rodzina z 6 dzieci została pozbawiona praw rodzicielskich, wobec czego zakończenie pracy przez asystenta rodziny było uzasadnione,
- z czterech rodzin zostało zabranych do pieczy zastępczej 11 dzieci,
- w trakcie działalności nawiązana została współpraca z 2 rodzinami, z których 5 dzieci było umieszczonych w pieczy zastępczej przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obecnie asystent rodziny zajmuje się **11 rodzinami**, w których znajduje się **25 dzieci** oraz stara się współpracować z 2 rodzinami, które mają szansę na odzyskanie dzieci – łącznie **13 rodzin**.

W swojej działalności asystent rodziny nieczęsto osiąga sukcesy, ale dzięki jego staraniom rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, którym zależy na dobru dzieci, mogą przy wsparciu w miarę prawidłowo funkcjonować.

Z posiadanych informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie wynika, że z terenu gminy w pieczy zastępczej pozostaje 7 dzieci, za które nie jest ponoszona częściowa odpłatność, natomiast obecnie gmina ponosi koszty pobytu 20 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych /koszty w 2015 roku wyniosły 36.803,89 zł/ - zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 8 i ust. 9 ustawy.

Rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu różnych dysfunkcji pomocy udziela w systemie pracy ciągłej powołana do tego rodzaju zadań jednostka, jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne gminne jednostki działające w oparciu o niżej wymienione przepisy tj.:

1/ ustawę o pomocy społecznej obejmującą m.in.:

- **pracę socjalną**, czyli działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,

- **świadczenia materialne**,

2/ ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi obejmującą realizację:

- **programów terapeutycznych,**
- **zajęć prowadzonych w świetlicach,** czyli działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w odniesieniu do dzieci i młodzieży,
- **poradnictwo i terapia dla osób dorosłych,**

3/ ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obejmującą:

- **poradnictwo i interwencję,** czyli przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi również sprawy związane z **KARTĄ DUŻEJ RODZINY**, które od początku funkcjonowania ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny otrzymały **143 osoby**: 26 rodzin – 98 dzieci. Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom, które wychowują, co najmniej 3 dzieci w wieku do 18. roku życia lub, jeżeli się uczą do 25. roku życia. Rodzicom Karta przysługuje dożywotnio.

W 2015 roku ze świadczeń udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w różnych formach skorzystało:

- 1/ **w zakresie pomocy społecznej** – 263 osoby ze **166 rodzin**, w tym **133** otrzymało wsparcie w ramach **pracy socjalnej** z najczęściej występujących powodów:
 - bezrobocie – 45,
 - długotrwała i ciężka choroba – 10,
 - alkoholizm – 60,
 - bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych – 35,
- 2/ **w zakresie świadczeń rodzinnych** – 406 osób i rodzin,
- 3/ **w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego** – 80 dzieci z 49 rodzin,
- 4/ **w zakresie pomocy materialnej dla uczniów – stypendia** – 83 uczniów,
- 5/ **w zakresie dodatków mieszkaniowych** – 61 osób i rodzin.

Analiza danych wskazuje, że mimo iż liczba klientów pomocy społecznej przez ostatnie kilka lat utrzymuje się na podobnym poziomie:

- w 2012 roku – 170 rodzin,
- w 2013 roku – 183 rodziny,
- w 2014 roku – 177 rodzin,
- w 2015 roku – 166 rodzin,

to jednak zawsze pewna część będzie wymagała profesjonalnego wsparcia i pomocy ze strony służb specjalizujących się w działaniach na rzecz rodziny.

Dla nich tworzone są różnego rodzaju programy i podejmowane działania mające na celu prawidłowe i godne funkcjonowanie.

Od **stycznia 2016 roku**, dzięki nowelizacji ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku dla rodzin wychowujących dzieci wprowadzone zostały **świadczenia rodzicielskie**, które przyznawane są i wypłacane na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych.

Najbliższymi zamierzeniami Gminy w zakresie wspierania rodzin, zwłaszcza przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, będą:

- 1/ Program rządowy **„Rodzina 500+”** zakładający wypłatę świadczeń wychowawczych w wysokości 500 zł na dzieci, począwszy od drugiego dziecka w rodzinie niezależnie od dochodu, oraz wypłatę świadczenia dla pierwszego dziecka w rodzinie

w zależności od dochodu rodziny (800,00 zł na jedną osobę w rodzinie, i 1.200 zł na jedną osobę w rodzinie w przypadku pozostawania w niej dziecka z orzeczoną niepełnosprawnością),

2/ Samorządowa Karta Dużej Rodziny, będąca uzupełnieniem ogólnopolskiej KARTY DUŻEJ RODZINY,

IV. CELE PROGRAMU:

I. Cel główny:

Skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych

II. Cele szczegółowe:

- 1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin**
- 2. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny**
- 3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym**
- 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin dysfunkcyjnych**
- 5. Uwrażliwienie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych**
- 6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.**

V. ADRESACI PROGRAMU:

Adresatami Programu są:

1. Rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Piława Górna przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wymagające wszechstronnego wsparcia.
2. Przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnym, mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych

VI. REALIZATORZY PROGRAMU:

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny realizują, w ramach swoich kompetencji samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe zajmujące się rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i mającymi problemy opiekuńczo – wychowawcze:

1/ Ośrodek Pomocy Społecznej w niżej wymienionym zakresie:

- praca socjalna – wsparcie pozamaterialne pracowników socjalnych
- wsparcie i pomoc ze strony asystenta rodziny zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- poradnictwo specjalistyczne
- pomoc finansowa i w naturze
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i instytucjonalnej pieczy zastępczej
- podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie
- monitoring rodzin dysfunkcyjnych

2/ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie:

- działania na rzecz rodzin zagrożonych przemocą oraz rodzin, w których występuje przemoc – procedura NIEBIESKIEJ KARTY
- szkolenia i samokształcenie podnoszących kwalifikacje i umiejętności członków Zespołu
- diagnozowanie negatywnych zjawisk w rodzinach
- inicjowanie działań mających na celu upowszechnianie wiedzy na temat przemocy w rodzinie oraz wskazujących możliwości uzyskania pomocy przez osoby i rodziny zagrożone lub dotknięte przemocą.

3/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin:

- zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych
- mityngi dla osób uzależnionych
- konsultacje indywidualne
- kierowanie na leczenie
- okazjonalne i świąteczne spotkania rodzin z problemem alkoholowym

4/ Placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa, Przedszkole Publiczne, Gimnazjum:

- konsultacje oraz wsparcie pedagogiczne i psychologiczne dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
- realizacja programów terapeutycznych
- zajęcia i warsztaty dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania agresji
- szkolenie kadry pedagogicznej

5/ Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

- zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych
- zajęcia rekreacyjno – kulturalne
- dożywanie

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

Środki finansowe na realizację wymienionych działań są uwzględniane w rocznych planach budżetowych poszczególnych jednostek.

Źródłem finansowania będą:

- 1/ środki własne gminy
- 2/ dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy
- 3/ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych gminie
- 4/ środki na realizację programów rządowych z zakresu wspierania rodziny.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring to zbieranie i ocena danych pod kątem realizacji celów programu.

Zebrane informacje posłużą do planowania działań profilaktycznych formułowanych w formie zadań do wykonania przez poszczególne podmioty realizujące Program.

Analizie poddane zostaną następujące wskaźniki osiągniętych celów:

- liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci pozostających w pieczy zastępczej,
- liczba konkursów oraz programów w zakresie wspierania rodziny organizowanych i realizowanych przez szkoły i inne jednostki,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba dzieci korzystających z pomocy materialnej dla uczniów – stypendiów,
- liczba rodzin niewydolnych wychowawczo,
- liczba rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.

Monitoring i ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco, a sprawozdanie z jego realizacji będzie przedkładane Radzie Miejskiej przez Burmistrza do 31 marca każdego roku.

IX. PODSUMOWANIE:

Zagrożenie wykluczeniem społecznym rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi powoduje konieczność stałego ramowego ujęcia działań wyspecjalizowanych służb w formie Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Obecny Gminny Program Wspierania Rodziny jest kolejnym zapisem zamierzeń i podejmowanych działań na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zakładającym tworzenie optymalnych warunków poziomu życia rodzin zamieszkujących w Piławie Górnej, wyznacza jednocześnie kierunki działań na rzecz rodziny, w której zaburzone są relacje, a funkcje rodzicielskie nienależycie pełnione.

Jest to Program otwarty i podlega systematycznej aktualizacji, stosownie do występujących w wymienionym zakresie potrzeb oraz na miarę posiadanych możliwości wszystkich jego realizatorów.

U Z A S A D N I E N I E

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Piławie Górnej na lata 2016 – 2018.

W związku z obowiązkiem opracowywania i realizacji przez gminy, co 3 lata Gminnych Programów Wspierania Rodziny, wynikającym z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, podjęcie uchwały wprowadzającej nowy Program jest zasadne, gdyż poprzedni wprowadzony Uchwałą Nr 128/XXXI/2013 roku z dnia 26 lutego 2013 roku był przyjęty na lata 2013 – 2015.

Przyjęcie do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 nie będzie skutkować dodatkowymi wydatkami na wspomaganie rodzin z terenu gminy, gdyż ujmowane są one w Planach budżetu na poszczególne działania i formy pomocy, jak m. in.:

- zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki celowe, dożywianie – budżet państwa i budżet gminy)
- dodatki mieszkaniowe (budżet gminy),
- pomoc materialna dla uczniów (stypendia – budżet państwa i budżet gminy),
- świadczenia rodzinne (budżet państwa),
- środki finansowe jednostek gminnych na działania skierowane do rodzin.